

Amores 1

EPIGRAMMA IPSIUS

- [1] Qui modo Nasonis fueramus quinque libelli,
- [2] Tres sumus; hoc illi praetulit auctor opus.
- [3] Ut iam nulla tibi nos sit legisse voluptas,
- [4] At levior demptis poena duobus erit.

Gedicht 1

- [1] Arma gravi numero violentaque bella parabam
- [2] Edere, materia conveniente modis.
- [3] Par erat inferior versus: risisse Cupido
- [4] Dicitur atque unum surripuisse pedem.
- [5] 'Quis tibi, saeve puer, dedit hoc in carmina iuris?
- [6] Pieridum vates, non tua turba sumus.
- [7] Quid, si praeripiat flavae Venus arma Minervae,
- [8] Ventilet accensas flava Minerva faces?
- [9] Quis probet in silvis Cererem regnare iugosis,
- [10] Lege pharetratae virginis arva coli?
- [11] Crinibus insignem quis acuta cuspide Phoebum
- [12] Instruat, Aoniam Marte movente lyram?
- [13] Sunt tibi magna, puer, nimiumque potentia regna;
- [14] Cur opus adfectas, ambitiose, novum?
- [15] An, quod ubique, tuum est? tua sunt Heliconia tempe?
- [16] Vix etiam Phoebo iam lyra tuta sua est?
- [17] Cum bene surrexit versu nova pagina primo,
- [18] Attenuat nervos proximus ille meos;
- [19] Nec mihi materia est numeris levioribus apta,
- [20] Aut puer aut longas compta puella comas.'
- [21] Questus eram, pharetra cum protinus ille soluta
- [22] Legit in exitium spicula facta meum,
- [23] Lunavitque genu sinuosum fortiter arcum,
- [24] 'Quod' que 'canas, vates, accipe' dixit 'opus! '
- [25] Me miserum! certas habuit puer ille sagittas.
- [26] Uror, et in vacuo pectore regnat Amor.
- [27] Sex mihi surgat opus numeris, in quinque residat:
- [28] Ferrea cum vestris bella valete modis!
- [29] Cingere litorea flaventia tempora myrto,
- [30] Musa, per undenos emodulanda pedes!

Gedicht 2

- [1] Esse quid hoc dicam, quod tam mihi dura videntur
- [2] Strata, neque in lecto pallia nostra sedent,
- [3] Et vacuus somno noctem, quam longa, peregi,
- [4] Lassaque versati corporis ossa dolent?
- [5] Nam, puto, sentirem, siquo temptarer amore.
- [6] An subito et tecta callidus arte nocet?
- [7] Sic erit; haeserunt tenues in corde sagittae,

- [8] Et **possessa** **ferus** **pectora** **versat** **Amor**.
- [9] **Cedimus**, an **subitum** **luctando** **accendimus** **ignem**?
- [10] **Cedamus**! **leve** **fit**, quod bene **fertur**, **onus**.
- [11] **Vidi** ego **iactatas** **mota** **face** **crescere** **flammas**
- [12] Et rursus **nullo** **concutiente** **mori**.
- [13] **Verbera** **plura** **ferunt**, quam quos **iuvat** **usus** **aratri**,
- [14] **Detractant** **prensi** dum **iuga** **prima** **boves**.
- [15] **Asper** **equus** **duris** **contunditur** **ora** **lupatis**,
- [16] **Frena** minus **sentit**, quisquis ad **arma** **facit**.
- [17] **Acrius** **invitos** **multoque** **ferocius** **urget**
- [18] Quam qui **servitium** **ferre** **fatentur** **Amor**.
- [19] En ego **confiteor**! **tua** **sum** **nova** **praeda**, **Cupido**;
- [20] **Porrigitur** **victas** ad **tua** **iura** **manus**.
- [21] **Nil** **opus** **est** **bello** — **veniam** **pacemque** **rogamus**;
—
- [22] Nec tibi **laus** **armis** **victus** **inermis** **ero**.
- [23] **Necte** **comam** **myrto**, **maternas** **iunge** **columbas**;
- [24] Qui **deceat**, **currum** **vitricus** **ipse** **dabit**,
- [25] Inque **dato** **curru**, **populo** **clamante** **triumphum**,
- [26] **Stabis** et **adiunctas** **arte** **movebis** **aves**.
- [27] **Ducentur** **capti** **iuvenes** **captaeque** **puellae**;
- [28] Haec tibi **magnificus** **pompa** **triumphus** **erit**.
- [29] Ipse ego, **praeda** **recens**, **factum** **modo** **vulnus** **habebo**
- [30] Et **nova** **captiva** **vincula** **mente** **feram**.
- [31] **Mens** **Bona** **ducetur** **manibus** **post** **terga** **retortis**,
- [32] Et **Pudor**, et **castris** **quidquid** **Amoris** **obest**.
- [33] **Omnia** te **metuent**; ad te **sua** **bracchia** **tendens**
- [34] **Vulgus** 'io' **magna** **voce** 'triumphe!' ' ' **canet**.
wird singen.
- [35] **Blanditiae** **comites** tibi **erunt** **Errorque** **Furorque**,
- [36] **Adsidue** **partes** **turba** **secuta** **tuas**.
- [37] His tu **mililibus** **superas** **hominesque** **deosque**;
- [38] Haec tibi si **demas** **commoda**, **nudus** **eris**.
- [39] **Laeta** **triumphanti** de **summo** **mater** **Olympo**
- [40] **Plaudet** et **adpositas** **sparget** in **ora** **rosas**.
- [41] Tu **pinnas** **gemma**, **gemma** **variante** **capillos**
- [42] **Ibis** in **auratis** **aureus** **ipse** **rotis**.
- [43] Tunc quoque non **paucos**, si te bene **novimus**, **ures**;
- [44] Tunc quoque **praeteriens** **vulnera** **multa** **dabis**.
- [45] Non **possunt**, **licet** **ipse** **velis**, **cessare** **sagittae**;
- [46] **Fervida** **vicino** **flamma** **vapore** **nocet**.
- [47] **Talis** **erat** **domita** **Bacchus** **Gangetide** **terra**;
- [48] Tu **gravis** **alitibus**, **tigribus** **ille** **fuit**.
- [49] Ergo cum **possim** **sacri** **pars** **esse** **triumphi**,
- [50] **Parce** **tuas** in me **perdere**, **victor**, **opes**!
- [51] **Adspice** **cognati** **felicis** **Caesaris** **arma** —
—
- [52] Qua **vicit**, **victos** **protegit** **ille** **manu**.

Gedicht 3

- [1] *lusta* *precor*: quae me nuper *praedata* *puella* est,
[2] Aut *amet* aut *faciat*, cur ego semper *amem*!
[3] A, nimium *volui* — tantum *patiat*ur *amari*;
—
[4] *Audierit* *nostras* *tot* *Cytherea* *preces*!
[5] *Accipe*, per *longos* tibi qui *deserviat* *annos*;
[6] *Accipe*, qui *pura* *norit* *amare* *fide*!
[7] Si me non *veterum* *commendant* *magna* *parentum*
[8] *Nomina*, si nostri *sanguinis* *auctor* *eques*,
[9] Nec *meus* *innumeris* *renovatur* *campus* *aratris*,
[10] *Temperat* et *sumptus* *parcus* *uterque* *parens* —
—
[11] At *Phoebus* *comitesque* *novem* *vitisque* *repertor*
[12] Hac *faciunt*, et me qui tibi *donat*, *Amor*,
[13] Et nulli *cessura* *fides*, sine *crimine* *mores*
[14] *Nudaque* *simplicitas* *purpureusque* *pudor*.
[15] Non mihi *mille* *placent*, non sum *desultor* *amoris*:
[16] Tu mihi, siqua *fides*, cura *perennis* *eris*.
[17] Tecum, quos *dederint* *annos* mihi *fila* *sorum*,
[18] *Vivere* *contingat* teque *dolente* *mori*!
[19] Te mihi *materiem* *felicem* in *carmina* *praebe* —
—
[20] *Provenient* *causa* *carmina* *digna* *sua*.
[21] *Carmine* *nomen* *habent* *exterrita* *cornibus* *lo*
[22] Et quam *fluminea* *lusit* *adulter* *ave*,
[23] Quaeque super *pontum* *simulato* *vecta* *iuvenco*
[24] *Virginea* *tenuit* *cornua* *vara* *manu*.
[25] Nos quoque per *totum* *pariter* *cantabimur* *orbem*,
[26] *lunctaque* *semper* *erunt* *nomina* *nostra* *tuis*.

Gedicht 4

- [1] *Vir* *tuus* *est* *epulas* *nobis* *aditurus* *easdem* —
—
[2] *Ultima* *coena* *tuo* *sit*, *precor*, *illa* *viro*!
[3] Ergo ego *dilectam* *tantum* *conviva* *puellam*
[4] *Adspiciam?* *tangi* *quem* *iuvet*, *alter* *erit*,
[5] *Alteriusque* *sinus* *apte* *subiecta* *fovebis?*
[6] *Iniciet* *collo*, cum *volet*, *ille* *manum?*
[7] *Desino* *mirari*, *posito* *quod* *candida* *vino*
[8] *Atracis* *ambiguos* *traxit* in *arma* *viros*.
[9] Nec mihi *silva* *domus*, nec *equo* *mea* *membra* *cohaerent* —
—
[10] Vix a te *videor* *posse* *tenere* *manus*!
[11] Quae tibi *sint* *facienda* *tamen* *cognosce*, nec *Euris*
[12] *Da* *mea* nec *tepidis* *verba* *ferenda* *Notis*!
[13] Ante *veni*, quam *vir* — nec quid, si *veneris* *ante*,
—
[14] *Possit* *agi* *video*; sed *tamen* *ante* *veni*.
[15] Cum *premet* *ille* *torum*, *vultu* *comes* *ipsa* *modesto*
[16] *Ibis*, ut *accumbas* — clam mihi *tange* *pedem*!
—

- [17] Me specta nutusque meos vultumque loquacem;
[18] Excipe furtivas et refer ipsa notas.
[19] Verba superciliis sine voce loquentia dicam;
[20] Verba leges digitis, verba notata mero.
[21] Cum tibi succurret Veneris lascivia nostrae,
[22] Purpureas tenero pollice tange genas.
[23] Siquid erit, de me tacita quod mente queraris,
[24] Pendeat extrema mollis ab aure manus.
[25] Cum tibi, quae faciam, mea lux, dicamve, placebunt,
[26] Versetur digitis anulus usque tuis.
[27] Tange manu mensam, tangunt quo more precantes,
[28] Optabis merito cum mala multa viro.
[29] Quod tibi miscuerit, sapias, bibat ipse, iubeto;
[30] Tu puerum leviter posce, quod ipsa voles.
[31] Quae tu reddideris ego primus pocula sumam,
[32] Et, qua tu biberis, hac ego parte bibam.
[33] Si tibi forte dabit, quod praegustaverit ipse,
[34] Reice libatos illius ore cibos.
[35] Nec premat inpositis sinu tua colla lacertis,
[36] Mite nec in rigido pectore pone caput;
[37] Nec sinus admittat digitos habilesve papillae;
[38] Oscula praecipue nulla dedisse velis!
[39] Oscula si dederis, fiam manifestus amator
[40] Et dicam 'mea sunt! ' iniciamque manum.
lege auf und werde ich
[41] Haec tamen adspiciam, sed quae bene pallia celant,
[42] Illa mihi caeci causa timoris erunt.
[43] Nec femori committe femur nec crure cohaere
[44] Nec tenerum duro cum pede iunge pedem.
[45] Multa miser timeo, quia feci multa proterve,
[46] Exemplique metu torqueor, ecce, mei.
[47] Saepe mihi dominaeque meae properata voluptas
[48] Veste sub iniecta dulce peregit opus.
[49] Hoc tu non facies; sed, ne fecisse puteris,
[50] Conscia de tergo pallia deme tuo.
[51] Vir bibat usque roga — precibus tamen oscula desint! —
— —
[52] Dumque bibit, furtim si potes, adde merum.
[53] Si bene conpositus somno vinoque iacebit,
[54] Consilium nobis resque locusque dabunt.
[55] Cum surges abitura domum, surgemus et omnes,
[56] In medium turbae fac memor agmen eas.
[57] Agmine me invenies aut invenieris in illo:
[58] Quidquid ibi poteris tangere, tange, mei.
[59] Me miserum! monui, paucas quod prosit in horas;
[60] Separor a domina nocte iubente mea.
[61] Nocte vir includet, lacrimis ego maestus obortis,
[62] Qua licet, ad saevas prosequar usque fores.
[63] Oscula iam sumet, iam non tantum oscula sumet:
[64] Quod mihi das furtim, iure coacta dabis.
[65] Verum invita dato — potes hoc — similisque coactae;
— —
[66] Blanditiae taceant, sitque maligna Venus.

[67] Si mea vota valent, illum quoque ne iuuet, opto;
[68] Si minus, at certe te iuuet inde nihil.
[69] Sed quaecumque tamen noctem fortuna sequetur,
[70] Cras mihi constanti voce dedisse nega!

Gedicht 5

[1] Aestus erat, mediamque dies exegerat horam;
[2] Adposui medio membra levanda toro.
[3] Pars adaperta fuit, pars altera clausa fenestrae;
[4] Quale fere silvae lumen habere solent,
[5] Qualia sublucent fugiente crepuscula Phoebo,
[6] Aut ubi nox abiit, nec tamen orta dies.
[7] Illa verecundis lux est praebenda puellis,
[8] Qua timidus latebras speret habere pudor.
[9] Ecce, Corinna venit, tunica velata recincta,
[10] Candida dividua colla tegente coma —
—
[11] Qualiter in thalamos famosa Semiramis isse
[12] Dicitur, et multis Lais amata viris.
[13] Deripui tunicam — nec multum rara nocebat;
—
[14] Pugnabat tunica sed tamen illa tegi.
[15] Quae cum ita pugnaret, tamquam quae vincere nollet,
[16] Victa est non aegre proditione sua.
[17] Ut stetit ante oculos posito velamine nostros,
[18] In toto nusquam corpore menda fuit.
[19] Quos umeros, quales vidi tetigique lacertos!
[20] Forma papillarum quam fuit apta premi!
[21] Quam castigato planus sub pectore venter!
[22] Quantum et quale latus! quam iuvenale femur!
[23] Singula quid referam? nil non laudabile vidi
[24] Et nudam pressi corpus ad usque meum.
[25] Cetera quis nescit? lassi requievimus ambo.
[26] Proveniant medii sic mihi saepe dies!

Gedicht 6

[1] Ianitor — indignum! — dura religate catena,
— —
[2] Difficilem moto cardine pande forem!
[3] Quod precor, exiguum est — aditu fac ianua parvo
—
[4] Obliquum capiat semiadaperta latus.
[5] Longus amor tales corpus tenuavit in usus
[6] Aptaque subducto pondere membra dedit.
[7] Ille per excubias custodum leniter ire
[8] Monstrat: inoffensos derigit ille pedes.
[9] At quondam noctem simulacraque vana timebam;
[10] Mirabar, tenebris quisquis iturus erat.
[11] Risit, ut audirem, tenera cum matre Cupido
[12] Et leviter 'fies tu quoque fortis' ait.

[13] Nec mora, venit amor — non umbras nocte volantis,
—

[14] Non timeo strictas in mea fata manus.

[15] Te nimium lentum timeo, tibi blandior uni;

[16] Tu, me quo possis perdere, fulmen habes.

[17] Adspice — uti videas, inmitia claustra relaxa —
—

[18] Uda sit ut lacrimis ianua facta meis!

[19] Certe ego, cum posita stares ad verbera veste,

[20] Ad dominam pro te verba tremante tuli.

[21] Ergo quae valuit pro te quoque gratia quondam —
—

[22] Heu facinus! — pro me nunc valet illa parum?
—

[23] Redde vicem meritis! grato licet esse quod optas.

[24] Tempora noctis eunt; excute poste seram!

[25] Excute! sic, inquam, longa relevere catena,

[26] Nec tibi perpetuo serva bibatur aqua!

[27] Ferreus orantem nequiquam, ianitor, audis,

[28] Roboribus duris ianua fulta riget.

[29] Urbibus obsessis clausae munimina portae

[30] Prosunt; in media pace quid arma times?

[31] Quid facies hosti, qui sic excludis amantem?

[32] Tempora noctis eunt; excute poste seram!

[33] Non ego militibus venio comitatus et armis;

[34] Solus eram, si non saevus adesset Amor.

[35] Hunc ego, si cupiam, nusquam dimittere possum;

[36] Ante vel a membris divider ipse meis.

[37] Ergo Amor et modicum circa mea tempora vinum

[38] Mecum est et madidis lapsa corona comis.

[39] Arma quis haec timeat? quis non eat obvius illis?

[40] Tempora noctis eunt; excute poste seram!

[41] Lentus es: an somnus, qui te male perdat, amantis

[42] Verba dat in ventos aure repulsa tua?

[43] At, memini, primo, cum te celare volebam,

[44] Pervigil in mediae sidera noctis eras.

[45] Forsitan et tecum tua nunc requiescit amica —
—

[46] Heu, melior quanto sors tua sorte mea!

[47] Dummodo sic, in me durae transite catenae!

[48] Tempora noctis eunt; excute poste seram!

[49] Fallimur, an verso sonuerunt cardine postes,

[50] Raucaque concussae signa dedere fores?

[51] Fallimur — impulsam est animoso ianua vento.
—

[52] Ei mihi, quam longe spem tulit aura meam!

[53] Si satis es raptae, Borea, memor Orithyiae,

[54] Huc ades et surdas flamine tunde foris!

[55] Urbe silent tota, vitreoque madentia rore

[56] Tempora noctis eunt; excute poste seram!

[57] Aut ego iam ferroque ignique paratior ipse,

[58] Quem face sustineo, tecta superba petam.

[59] Nox et Amor vinumque nihil moderabile suadent;

[60] Illa pudore vacat, Liber Amorque metu.

[61] Omnia consumpsi, nec te precibusque minisque
 [62] Movimus, o foribus durior ipse tuis.
 [63] Non te formosae decuit servare puellae
 [64] Limina, sollicito carcere dignus eras.
 [65] Iamque pruinosis molitur Lucifer axes,
 [66] Inque suum miseros excitat ales opus.
 [67] At tu, non laetis detracta corona capillis,
 [68] Dura super tota limina nocte iace!
 [69] Tu dominae, cum te proiecram mane videbit,
 [70] Temporis absumpti tam male testis eris.
 [71] Qualiscumque vale sentique abeuntis honorem;
 [72] Lente nec admisso turpis amante, vale!
 [73] Vos quoque, crudeles rigido cum limine postes
 [74] Duraque conservae ligna, valete, fores!

Gedicht 7

[1] Adde manus in vincla meas — meruere catenas —
 — — —
 [2] Dum furor omnis abit, siquis amicus ades!
 [3] Nam furor in dominam temeraria brachia movit;
 [4] Flet mea vaesana laesa puella manu.
 [5] Tunc ego vel caros potui violare parentes
 [6] Saeva vel in sanctos verbera ferre deos!
 [7] Quid? non et clipei dominus septemplex Ajax
 [8] Stravit deprensos lata per arva greges,
 [9] Et, vindex in matre patris, malus ultor, Orestes
 [10] Ausus in arcanas poscere tela deas?
 [11] Ergo ego digestos potui laniare capillos?
 [12] Nec dominam motae dedecuerunt comae.
 [13] Sic formosa fuit. talem Schoeneida dicam
 [14] Maenalias arcu sollicitasse feras;
 [15] Talis periuri promissaque velaque Thesei
 [16] Flevit praecipites Cressa tulisse Notos;
 [17] Sic, nisi vittatis quod erat Cassandra capillis,
 [18] Procubuit templo, casta Minerva, tuo.
 [19] Quis mihi non 'demens! ' quis non mihi 'barbare! ' dixit?
 wer
 [20] Ipsa nihil; pavido est lingua retenta metu.
 [21] Sed taciti fecere tamen convicia vultus;
 [22] Egit me lacrimis ore silente reum.
 [23] Ante meos umeris vellem cecidisse lacertos;
 [24] Utiliter potui parte carere mei.
 [25] In mea vaesanas habui dispendia vires
 [26] Et valui poenam fortis in ipse meam.
 [27] Quid mihi vobiscum, caedis scelerumque ministrae?
 [28] Debita sacrilegae vincla subite manus!
 [29] An, si pulsassem minimum de plebe Quiritem,
 [30] Plecterer — in dominam ius mihi maius erit?
 —
 [31] Pessima Tydides scelerum monimenta reliquit.
 [32] Ille deam primus perculit — alter ego!
 —

[33] Et minus ille nocens. mihi, quam profitebar amare
[34] Laesa est; Tydides saevus in hoste fuit.
[35] I nunc, magnificos victor molire triumphos,
[36] Cinge comam lauro votaue redde Iovi,
[37] Quaeque tuos currus comitantum turba sequetur,
[38] Clamet 'io! forti victa puella viro est! '
[39] Ante eat effuso tristis captiva capillo,
[40] Si sinerent laesae, candida tota, genae.
[41] Aptius impressis fuerat livere labellis
[42] Et collum blandi dentis habere notam.
[43] Denique, si tumidi ritu torrentis agebar,
[44] Caecaque me praedam fecerat ira suam,
[45] Nonne satis fuerat timidae inclamasse puellae,
[46] Nec nimium rigidas intonuisse minas,
[47] Aut tunicam summa deducere turpiter ora
[48] Ad mediam? — mediae zona tulisset opem.
—
[49] At nunc sustinui raptis a fronte capillis
[50] Ferreus ingenuas ungue notare genas.
[51] Adstitit illa amens albo et sine sanguine vultu,
[52] Caeduntur Pariis qualia saxa iugis.
[53] Exanimis artus et membra trementia vidi —
—
[54] Ut cum populeas ventilat aura comas,
[55] Ut leni Zephyro gracilis vibratur harundo,
[56] Summave cum tepido stringitur unda Noto;
[57] Suspensaeque diu lacrimae fluxere per ora,
[58] Qualiter abiecta de nive manat aqua.
[59] Tunc ego me primum coepi sentire nocentem —
—
[60] Sanguis erant lacrimae, quas dabat illa, meus.
[61] Ter tamen ante pedes volui procumbere supplex;
[62] Ter formidatas reppulit illa manus.
[63] At tu ne dubita — minuet vindicta dolorem —
—
[64] Protinus in vultus unguibus ire meos.
[65] Nec nostris oculis nec nostris parce capillis:
[66] Quamlibet infirmas adiuvat ira manus;
[67] Neve mei sceleris tam tristia signa supersint,
[68] Pone recompositas in statione comas!

Gedicht 8

[1] Est quaedam — quicumque volet cognoscere lenam,
—
[2] Audiat! — est quaedam nomine Dipsas anus.
—
[3] Ex re nomen habet — nigri non illa parentem
—
[4] Memnonis in roseis sobria vidit equis.
[5] Illa magas artes Aeaeaeque carmina novit
[6] Inque caput liquidas arte recurvat aquas;
[7] Scit bene, quid gramen, quid torto concita rhombo
[8] Licia, quid valeat virus amantis equae.

[9] Cum voluit, toto glomerantur nubila caelo;
[10] Cum voluit, puro fulget in orbe dies.
[11] Sanguine, siqua fides, stillantia sidera vidi;
[12] Purpureus Lunae sanguine vultus erat.
[13] Hanc ego nocturnas versam volitare per umbras
[14] Suspikor et pluma corpus anile tegi.
[15] Suspikor, et fama est. oculis quoque pupula duplex
[16] Fulminat, et gemino lumen ab orbe venit.
[17] Evocat antiquis proavos atavosque sepulcris
[18] Et solidam longo carmine findit humum.
[19] Haec sibi proposuit thalamos temerare pudicos;
[20] Nec tamen eloquio lingua nocente caret.
[21] Fors me sermoni testem dedit; illa monebat
[22] Talia — me duplices occulere fores:
—
[23] 'Scis here te, mea lux, iuveni placuisse beato?
[24] Haesit et in vultu constitit usque tuo.
[25] Et cur non placeas? nulli tua forma secunda est;
[26] Me miseram, dignus corpore cultus abest!
[27] Tam felix esses quam formosissima, vellem —
—
[28] Non ego, te facta divite, pauper ero.
[29] Stella tibi oppositi nocuit contraria Martis.
[30] Mars abiit; signo nunc Venus apta suo.
[31] Prosit ut adveniens, en adspice! dives amator
[32] Te cupiit; curae, quid tibi desit, habet.
[33] Est etiam facies, qua se tibi conparet, illi;
[34] Si te non emptam vellet, emendus erat.'
[35] Erubuit. 'decet alba quidem pudor ora, sed iste,
[36] Si simules, prodest; verus obesse solet.
[37] Cum bene deiectis gremium spectabis ocellis,
[38] Quantum quisque ferat, respiciendus erit.
[39] Forsitan inmundae Tatio regnante Sabinae
[40] Noluerint habiles pluribus esse viris;
[41] Nunc Mars externis animos exercet in armis,
[42] At Venus Aeneae regnat in urbe sui.
[43] Ludunt formosae; casta est, quam nemo rogavit —
—
[44] Aut, si rusticitas non vetat, ipsa rogat.
[45] Has quoque, quae frontis rugas in vertice portant,
[46] Excute; de rugis crimina multa cadent.
[47] Penelope iuvenum vires temptabat in arcu;
[48] Qui latus argueret, corneus arcus erat.
[49] Labitur occulte fallitque volubilis aetas,
[50] Ut celer admissis labitur amnis aquis.
[51] Aera nitent usu, vestis bona quaerit haberi,
[52] Canescunt turpi tecta relictas situ —
—
[53] Forma, nisi admittas, nullo exercente senescit.
[54] Nec satis effectus unus et alter habent;
[55] Certior e multis nec tam invidiosa rapina est.
[56] Plena venit canis de grege praeda lupis.
[57] Ecce, quid iste tuus praeter nova carmina vates

- [58] Donat? amatoris milia multa leges.
[59] Ipse deus vatū palla spectabilis aurea
[60] Tractat inauratae consona fila lyrae.
[61] Qui dabit, ille tibi magno sit maior Homero;
[62] Crede mihi, res est ingeniosa dare.
[63] Nec tu, si quis erit capitis mercede redemptus,
[64] Despice; gypsati crimen inane pedis.
[65] Nec te decipiant veteres circum atria cerae.
[66] Tolle tuos tecum, pauper amator, avos!
[67] Qui, quia pulcher erit, poscet sine munere noctem,
[68] Quod det, amatorem flagitet ante suum!
[69] Parcius exigo pretium, dum retia tendis,
[70] Ne fugiant; captos legibus ure tuis!
[71] Nec nocuit simulatus amor; sine, credat amari,
[72] Et cave ne gratis hic tibi constet amor!
[73] Saepe nega noctes. capitis modo finge dolorem,
[74] Et modo, quae causas praebeat, Isis erit.
[75] Mox recipe, ut nullum patiendi colligat usum,
[76] Neve relentscat saepe repulsus amor.
[77] Surda sit oranti tua ianua, laxa ferenti;
[78] Audiat exclusi verba receptus amans;
[79] Et, quasi laesa prior, nonnumquam irascere laeso —
—
[80] Vanescit culpa culpa repensa tua.
[81] Sed numquam dederis spatiosum tempus in iram:
[82] Saepe simultates ira morata facit.
[83] Quin etiam discant oculi lacrimare coacti,
[84] Et faciant udas illa vel ille genas;
[85] Nec, si quem falles, tu periurare timeto —
—
[86] Commodat in lusus numina surda Venus.
[87] Servus et ad partes sollers ancilla parentur,
[88] Qui doceant, apte quid tibi possit emi;
[89] Et sibi pauca rogent — multos si pauca rogabunt,
—
[90] Postmodo de stipula grandis acervus erit.
[91] Et soror et mater, nutrix quoque carpat amantem;
[92] Fit cito per multas praeda petita manus.
[93] Cum te deficient poscendi munera causae,
[94] Natalem libo testificare tuum!
[95] Ne securus amet nullo rivale, caveto;
[96] Non bene, si tollas proelia, durat amor.
[97] Ille viri videat toto vestigia lecto
[98] Factaque lascivis livida colla notis.
[99] Munera praecipue videat, quae miserit alter.
[100] Si dederit nemo, Sacra roganda Via est.
[101] Cum multa abstuleris, ut non tamen omnia donet,
[102] Quod numquam reddas, commodet, ipsa roga!
[103] Lingua iuvet mentemque tegat — blandire noceque;
—
[104] Inpia sub dulci melle venena latent.
[105] Haec si praestiteris usu mihi cognita longo,
[106] Nec tulerint voces ventus et aura meas,

[107] Saepe mihi **dices** **vivae** bene, saepe **rogabis**,
[108] Ut **mea defunctae** molliter **ossa cubent**.'
[109] **Vox erat** in **curso**, cum me **mea** prodidit umbra,
[110] At **nostrae** vix se **continuere manus**,
[111] Quin **albam raramque comam lacrimosaque vino**
[112] **Lumina rugosas distraherentque genas**.
[113] **Di tibi dent nullosque Lares inopemque senectam**,
[114] Et **longas hiemes perpetuamque sitim**!

Gedicht 9

[1] **Militat omnis amans**, et **habet sua castra Cupido**;
[2] **Attice, crede mihi, militat omnis amans**.
[3] Quae **bello est habilis**, **Veneri quoque convenit aetas**.
[4] **Turpe senex miles, turpe senilis amor**.
[5] Quos **petiere duces animos in milite forti**,
[6] Hos **petit in socio bella puella viro**.
[7] **Pervigilant ambo; terra requiescit uterque** —
—
[8] **Ille fores dominae servat, at ille ducis**.
[9] **Militis officium longa est via; mitte puellam**,
[10] **Strenuus exempto fine sequetur amans**.
[11] **Ibit in adversos montes duplicataque nimbo**
[12] **Flumina, congestas exeret ille nives**,
[13] **Nec freta pressurus tumidos causabitur Euros**
[14] **Aptaque verrendis sidera quaeret aquis**.
[15] Quis nisi vel **miles** vel **amans** et frigora noctis
[16] Et **denso mixtas perferet imbre nives**?
[17] **Mittitur infestos alter speculator in hostes**;
[18] In **rivale oculos alter, ut hoste, tenet**.
[19] Ille **graves urbes, hic durae limen amicae**
[20] **Obsidet; hic portas frangit, at ille fores**.
[21] Saepe **soporatos invadere profuit hostes**
[22] **Caedere et armata vulgus inerme manu**.
[23] Sic **fera Threicii ceciderunt agmina Rhesi**,
[24] Et **dominum capti deseruistis equi**.
[25] Nempe **maritorum somnis utuntur amantes**,
[26] Et **sua sopitis hostibus arma movent**.
[27] **Custodum transire manus vigilumque catervas**
[28] **Militis et miseri semper amantis opus**.
[29] **Mars dubius nec certa Venus; victique resurgunt**,
[30] Quosque **neges umquam posse iacere, cadunt**.
[31] Ergo **desidiam quicumque vocabat amorem**,
[32] **Desinat. ingenii est experientis amor**.
[33] **Ardet in abducta Briseide magnus Achilles** —
—
[34] Dum **licet, Argeas frangite, Troes, opes**!
[35] **Hector ab Andromaches complexibus ibat ad arma**,
[36] Et, **galeam capiti quae daret, uxor erat**.
[37] **Summa ducum, Atrides, visa Priameide fertur**
[38] **Maenadis effusis obstipuisse comis**.
[39] **Mars quoque deprensus fabrilis vincula sensit**;
[40] **Notior in caelo fabula nulla fuit**.

[41] Ipse ego segnis eram discinctaque in otia natus;
[42] Mollierant animos lectus et umbra meos.
[43] Inpulit ignavum formosae cura puellae
[44] lussit et in castris aera merere suis.
[45] Inde vides agilem nocturnaque bella gerentem.
[46] Qui nolet fieri desidiosus, amet!

Gedicht 10

[1] Qualis ab Eurota Phrygiis avecta carinis
[2] Coniugibus belli causa duobus erat,
[3] Qualis erat Lede, quam plumis abditus albis
[4] Callidus in falsa lusit adulter ave,
[5] Qualis Amymone siccis erravit in agris,
[6] Cum premeret summi verticis urna comas —
—
[7] Talis eras; aquilamque in te taurumque timebam,
[8] Et quidquid magno de love fecit amor.
[9] Nunc timor omnis abest, animique resanuit error,
[10] Nec facies oculos iam capit ista meos.
[11] Cur sim mutatus, quaeris? quia munera poscis.
[12] Haec te non patitur causa placere mihi.
[13] Donec eras simplex, animum cum corpore amavi;
[14] Nunc mentis vitio laesa figura tua est.
[15] Et puer est et nudus Amor; sine sordibus annos
[16] Et nullas vestes, ut sit apertus, habet.
[17] Quid puerum Veneris pretio prostare iubetis?
[18] Quo pretium condat, non habet ille sinum!
[19] Nec Venus apta feris Veneris nec filius armis —
—
[20] Non decet inbelles aera merere deos.
[21] Stat meretrix certo cuivis mercabilis aere,
[22] Et miseras iusso corpore quaerit opes;
[23] Devovet imperium tamen haec lenonis avari
[24] Et, quod vos facitis sponte, coacta facit.
[25] Sumite in exemplum pecudes ratione carentes;
[26] Turpe erit, ingenium mitius esse feris.
[27] Non equa munus equum, non taurum vacca poposcit;
[28] Non aries placitam munere captat ovem.
[29] Sola viro mulier spoliis exultat adeptis,
[30] Sola locat noctes, sola licenda venit,
[31] Et vendit quod utrumque iuvat quod uterque petebat,
[32] Et pretium, quanti gaudeat ipsa, facit.
[33] Quae Venus ex aequo ventura est grata duobus,
[34] Altera cur illam vendit et alter emit?
[35] Cur mihi sit damno, tibi sit lucrosa voluptas,
[36] Quam socio motu femina virque ferunt?
[37] Non bene conducti vendunt periuria testes,
[38] Non bene selecti iudicis arca patet.
[39] Turpe reos empti miseros defendere lingua;
[40] Quod faciat magni, turpe tribunal, opes;
[41] Turpe tori reditu census augere paternos,

[42] Et faciem lucro prostituisset suam.
[43] Gratia pro rebus merito debetur inemptis;
[44] Pro male conducto gratia nulla toro.
[45] Omnia conductor solvit; mercede soluta
[46] Non manet officio debitor ille tuo.
[47] Parcite, formosae, pretium pro nocte pacisci;
[48] Non habet eventus sordida praeda bonos.
[49] Non fuit armillas tanti pepigisse Sabinas,
[50] Ut premerent sacrae virginis arma caput;
[51] E quibus exierat, traiecit viscera ferro
[52] Filius, et poenae causa monile fuit.
[53] Nec tamen indignum est a divite praemia posci;
[54] Munera poscenti quod dare possit, habet.
[55] Carpite de plenae pendentes vitibus uvas;
[56] Praebeat Alcinoi poma benignus ager!
[57] Officium pauper numeret studiumque fidemque;
[58] Quod quis habet, dominae conferat omne suae.
[59] Est quoque carminibus meritas celebrare puellas
[60] Dos mea; quam volui, nota fit arte mea.
[61] Scindentur vestes, gemmae frangentur et aurum;
[62] Carmina quam tribuent, fama perennis erit.
[63] Nec dare, sed pretium posci dedignor et odi;
[64] Quod nego poscenti, desine velle, dabo!

Gedicht 11

[1] Colligere incertos et in ordine ponere crines
[2] Docta neque ancillas inter habenda Nape,
[3] Inque ministeriis furtivae cognita noctis
[4] Utilis et dandis ingeniosa notis
[5] Saepe venire ad me dubitantem hortata Corinnam,
[6] Saepe laboranti fida reperta mihi —
—
[7] Accipe et ad dominam peraratas mane tabellas
[8] Perfer et obstantes sedula pelle moras!
[9] Nec silicum venae nec durum in pectore ferrum,
[10] Nec tibi simplicitas ordine maior adest.
[11] Credibile est et te sensisse Cupidinis arcus —
—
[12] In me militiae signa tuere tuae!
[13] Si quaeret quid agam, spe noctis vivere dices;
[14] Cetera fert blanda cera notata manu.
[15] Dum loquor, hora fugit. vacuae bene redde tabellas,
[16] Verum continuo fac tamen illa legat.
[17] Adspicias oculos mando frontemque legentis;
[18] Et tacito vultu scire futura licet.
[19] Nec mora, perlectis rescribat multa, iubeto;
[20] Odi, cum late splendida cera vacat.
[21] Conprimat ordinibus versus, oculosque moretur
[22] Margine in extremo littera rasa meos.
[23] Quid digitos opus est graphio lassare tenendo?
[24] Hoc habeat scriptum tota tabella 'veni! '
[25] Non ego victrices lauro redimere tabellas

- [26] Nec Veneris media ponere in aede morer.
[27] Subscribam: 'Veneri fidas sibi Naso ministras
[28] Dedicat, at nuper vile fuistis acer.'

Gedicht 12

- [1] Flete meos casus — tristes rediere tabellae
—
[2] Infelix hodie littera posse negat.
[3] Omina sunt aliquid; modo cum discedere vellet,
[4] Ad limen digitos restitit icta Nape.
[5] Missa foras iterum limen transire memento
[6] Cautius atque alte sobria ferre pedem!
[7] Ite hinc, difficiles, funebria ligna, tabellae,
[8] Tuque, negaturis cera referta notis! —
—
[9] Quam, puto, de longae collectam flore cicutae
[10] Melle sub infami Corsica misit apis.
[11] At tamquam minio penitus medicata rubebas —
—
[12] Ille color vere sanguinolentus erat.
[13] Proiectae triviis iaceatis, inutile lignum,
[14] Vosque rotae frangat praetereuntis onus!
[15] Illum etiam, qui vos ex arbore vertit in usum,
[16] Convincam puras non habuisse manus.
[17] Praebuit illa arbor misero suspendia collo,
[18] Carnifici diras praebuit illa cruces;
[19] Illa dedit turpes raucis bubonibus umbras,
[20] Vulturis in ramis et strigis ova tulit.
[21] His ego commisi nostros insanus amores
[22] Molliaque ad dominam verba ferenda dedi?
[23] Aptius hae capiant vadimonia garrula cerae,
[24] Quas aliquis duro cognitor ore legat;
[25] Inter ephemeridas melius tabulasque iacerent,
[26] In quibus absumptas fleret avarus opes.
[27] Ergo ego vos rebus duplices pro nomine sensi.
[28] Auspicii numerus non erat ipse boni.
[29] Quid precer iratus, nisi vos cariota senectus
[30] Rodat, et inmundo cera sit alba situ?

Gedicht 13

- [1] Iam super oceanum venit a seniore marito
[2] Flava pruinoso quae vehit axe diem.
[3] 'Quo properas, Aurora? mane! — sic Memnonis umbris
—
[4] Annua sollemni caede parentet avis!
[5] Nunc iuvat in teneris dominae iacuisse lacertis;
[6] Si quando, lateri nunc bene iuncta meo est.
[7] Nunc etiam somni pingues et frigidus aer,
[8] Et liquidum tenui gutture cantat avis.
[9] Quo properas, ingrata viris, ingrata puellis?
[10] Roscida purpurea supprime lora manu!

[11] Ante tuos ortus melius sua sidera servat
[12] Navita nec media nescius errat aqua;
[13] Te surgit quamvis lassus veniente viator,
[14] Et miles saevas aptat ad arma manus.
[15] Prima bidente vides oneratos arva colentes;
[16] Prima vocas tardos sub iuga panda boves.
[17] Tu pueros somno fraudas tradisque magistris,
[18] Ut subeant tenerae verbera saeva manus;
[19] Atque vades sponsum stultos ante Atria mittis,
[20] Unius ut verbi grandia damna ferant.
[21] Nec tu consulto, nec tu iucunda deserto;
[22] Cogitur ad lites surgere uterque novas.
[23] Tu, cum feminei possint cessare labores,
[24] Lanificam revocas ad sua pensa manum.
[25] Omnia perpeterer — sed surgere mane puellas,
—
[26] Quis nisi cui non est ulla puella ferat?
[27] Optavi quotiens, ne nox tibi cedere vellet,
[28] Ne fugerent vultus sidera mota tuos!
[29] Optavi quotiens, aut ventus frangeret axem,
[30] Aut caderet spissa nube retentus equus!
[31] Invida, quo properas? quod erat tibi filius ater,
[32] Materni fuerat pectoris ille color.
[33] Tithono vellem de te narrare liceret;
[34] Fabula non caelo turpior ulla foret.
[35] Illum dum refugis, longo quia grandior aevo,
[36] Surgis ad invisas a sene mane rotas.
[37] At si, quem mavis, Cephalum complexa teneres,
[38] Clamares: "lente currite, noctis equi! "
"
[39] Cur ego plectar amans, si vir tibi marcet ab annis?
[40] Num me nupsisti conciliante seni?
[41] Adspice, quot somnos iuveni donarit amato
[42] Luna! — neque illius forma secunda tuae.
—
[43] Ipse deum genitor, ne te tam saepe videret,
[44] Commisit noctes in sua vota duas.'
[45] Iurgia finieram. scires audisse: rubebat —
—
[46] Nec tamen adsueto tardius orta dies!

Gedicht 14

[1] Dicebam 'medicare tuos desiste capillos! '
[2] Tingere quam possis, iam tibi nulla coma est.
[3] At si passa fores, quid erat spatiosius illis?
[4] Contigerant imum, qua patet usque, latus.
[5] Quid, quod erant tenues, et quos ornare timeres?
[6] Vela colorati qualia Seres habent,
[7] Vel pede quod gracili deducit aranea filum,
[8] Cum leve deserta sub trabe nectit opus.
[9] Nec tamen ater erat nec erat tamen aureus ille,

[10] Sed, quamvis neuter, mixtus uterque color —
—

[11] Qualem clivosae madidis in vallibus Idae
[12] Ardua derepto cortice cedrus habet.
[13] Adde, quod et dociles et centum flexibus apti
[14] Et tibi nullius causa doloris erant.
[15] Non acus abruptit, non vallum pectinis illos.
[16] Ornatix tuto corpore semper erat;
[17] Ante meos saepe est oculos ornata nec umquam
[18] Brachia derepta saucia fecit acu.
[19] Saepe etiam nondum digestis mane capillis
[20] Purpureo iacuit semisupina toro.
[21] Tum quoque erat neglecta decens, ut Threcia Bacche,
[22] Cum temere in viridi gramine lassa iacet.
[23] Cum graciles essent tamen et lanuginis instar,
[24] Heu, male vexatae quanta tulere comae!
[25] Quam se praebuerunt ferro patienter et igni,
[26] Ut fieret torto nexilis orbe sinus!
[27] Clamabam: 'scelus est istos, scelus urere crines!
[28] Sponte decent; capiti, ferrea, parce tuo!
[29] Vim procul hinc remove! non est, qui debeat uri;
[30] Erudit admotas ipse capillus acus.'
[31] Formosae periere comae — quas vellet Apollo,
—

[32] Quas vellet capiti Bacchus inesse suo!
[33] Illis contulerim, quas quondam nuda Dione
[34] Pingitur umenti sustinuisse manu.
[35] Quid male dispositos quereris periisse capillos?
[36] Quid speculum maesta ponis, inepta, manu?
[37] Non bene consuetis a te spectaris oculis;
[38] Ut placeas, debes inmemor esse tui.
[39] Non te cantatae laeserunt paelicis herbae,
[40] Non anus Haemonia perfida lavit aqua;
[41] Nec tibi vis morbi nocuit — procul omen abesto! —
—

[42] Nec minuit densas invida lingua comas.
[43] Facta manu culpaque tua dispendia sentis;
[44] Ipsa dabas capiti mixta venena tuo.
[45] Nunc tibi captivos mittet Germania crines;
[46] Tuta triumphatae munere gentis eris.
[47] O quam saepe comas aliquo mirante rubebis,
[48] Et dices: 'empta nunc ego merce probor,
[49] Nescio quam pro me laudat nunc iste Sygambram.
[50] Fama tamen memini cum fuit ista mea.'
[51] Me miserum! lacrimas male continet oraque dextra
[52] Protegit ingenuas picta rubore genas.
[53] Sustinet antiquos gremio spectatque capillos,
[54] Ei mihi, non illo munera digna loco!
[55] Collige cum vultu mentem! reparabile damnum est.
[56] Postmodo nativa conspiciere coma.

Gedicht 15

- [1] Quid mihi **Livor** **edax**, **ignavos** obicis annos,
[2] **Ingeniique** **vocas** **carmen** **inertis** opus;
[3] Non me **more** **patrum**, dum **strenua** sustinet aetas,
[4] **Praemia** **militiae** **pulverulenta** sequi,
[5] Nec me **verbosas** **leges** **ediscere** nec me
[6] **Ingrato** **vocem** **prostituisse** foro?
[7] **Mortale** est, quod quaeris, opus. mihi **fama** **perennis**
[8] **Quaeritur**, in **toto** semper ut orbe canar.
[9] **Vivet** **Maeonides**, **Tenedos** dum stabit et **Ide**,
[10] Dum **rapidas** **Simois** in mare volvet aquas;
[11] **Vivet** et **Ascraeus**, dum mustis uva tumebit,
[12] Dum **cadet** **incurva** **false** **resecta** Ceres.
[13] **Battiades** semper **toto** cantabitur orbe;
[14] Quamvis ingenio non valet, arte valet.
[15] **Nulla** **Sophocleo** veniet iactura cothurno;
[16] Cum **sole** et luna semper **Aratus** erit;
[17] Dum **fallax** **servus**, **durus** pater, **inproba** lena
[18] **Vivent** et meretrix **blanda**, **Menandros** erit;
[19] **Ennius** arte **carens** **animosique** **Accius** oris
[20] **Casurum** **nullo** tempore nomen habent.
[21] **Varronem** **primamque** **ratem** quae nesciet aetas,
[22] **Aureaque** **Aesonio** **terga** **petita** duci?
[23] **Carmina** **sublimis** tunc sunt **peritura** **Lucreti**,
[24] **Exitio** **terras** cum dabit **una** dies;
[25] **Tityrus** et **segetes** **Aeneiaque** arma legentur,
[26] **Roma** **triumphati** dum caput orbis erit;
[27] Donec erunt ignes arcusque **Cupidinis** arma,
[28] **Discentur** **numeri**, **culte** **Tibulle**, **tui**;
[29] **Gallus** et **Hesperiiis** et **Gallus** **notus** **Eois**,
[30] Et **sua** cum **Gallo** **nota** **Lycoris** erit.
[31] Ergo, cum **silices**, cum dens **patientis** aratri
[32] Depereant aevo, carmina morte carent.
[33] Cedant carminibus reges regumque triumpho,
[34] Cedat et **auriferi** **ripa** **benigna** **Tagi**!
[35] **Vilia** miretur vulgus; mihi **flavus** **Apollo**
[36] **Pocula** **Castalia** plena ministret aqua,
[37] **Sustineamque** **coma** **metuentem** **frigora** **myrtum**,
[38] Atque a **sollicito** **multus** **amante** legar!
[39] **Pascitur** in **vivis** **Livor**; post fata quiescit,
[40] Cum **suus** ex **merito** quemque tuetur honos.
[41] Ergo etiam cum me **supremus** adederit ignis,
[42] **Vivam**, **parsque** mei **multa** **superstes** erit.